

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 4ης Οκτωβρίου 1991 *

Στην υπόθεση C-159/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του High Court, Dublin, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Society for the Protection of Unborn Children Ireland Ltd

και

Stephen Grogan κ.λπ.,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59 έως 66 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias και M. Díez de Velasco, προέδρους τμήματος, Sir Gordon Slynn, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse, M. Zuleeg και P. J. G. Kapteyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven

γραμματέας: D. Louterman, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Society for the Protection of Unborn Children Ireland Ltd, εκπροσωπούμενη από τους James O' Reilly, SC, και Anthony M. Collins, barrister-at-law, κατόπιν παραγγελίας των Collins, Crowley & Co, solicitors·

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- οι Grogan κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τη Mary Robinson, SC, και τον Seamus Woulfe, barrister-at-law, κατόπιν παραγγελίας των Taylor & Buchalter, solicitors·
- η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Louis J. Dockery, chief state solicitor, επικουρούμενο από τους Dermot Gleeson, SC, και Aindrias O'Caomh, barrister-at-law·
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Karen Banks, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας·

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Society for the Protection of Unborn Children Ireland Ltd, εκπροσωπούμενης από τους James O'Reilly, SC, και Shane Murphy, barrister-at-law, των Grogan κ.λπ., εκπροσωπούμενους από τους John Rodgers, SC, και Seamus Woulfe, barrister-at-law, της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαρτίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 5ης Μαρτίου 1990, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Μαΐου 1990, το High Court, Dublin, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, υπέβαλε τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και ιδίως του άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Society for the Protection of Unborn Children Ireland Ltd, (στο εξής: SPUC) και του Stephen Grogan και δεκατεσσάρων άλλων υπευθύνων των φοιτητικών ενώσεων σχετικά με τη διάδοση στην Ιρλανδία συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικών με την ονομασία και την εγκα-

τάσταση κλινικών σε άλλο κράτος μέλος, όπου διενεργείται διακοπή της κύησης υπό ιατρικό έλεγχο.

- 3 Η άμβλωση απαγορευόταν πάντοτε στην Ιρλανδία, αρχικά βάσει του common law και εν συνέχεια από τον νόμο. Οι κρίσιμες διατάξεις που ισχύουν τώρα είναι τα άρθρα 58 και 59 του Offences Against the Person Act (νόμος περί των εγκλημάτων κατά της ζωής) του 1861, που επανελήφθησαν με τον Health (Family Planning) Act (νόμος περί της υγείας — οικογενειακός προγραμματισμός) του 1979.
- 4 Το 1983, με τροποποίηση του Συντάγματος εγκριθείσα με δημοψήφισμα, στο άρθρο 40, παράγραφος 3, του Ιρλανδικού Συντάγματος τέθηκε ένα τρίτο εδάφιο διατυπωμένο ως εξής: «Το κράτος αναγνωρίζει το δικαίωμα στη ζωή του κυοφορουμένου. Λαμβάνοντας προσηκόντως υπόψη το ίσο δικαίωμα της μητέρας στη ζωή, το κράτος υποχρεούται να σέβεται το δικαίωμα αυτό με τη νομοθεσία του και, κατά το μέτρο που αυτό είναι εφικτό, να υπερασπίζεται και να καταξιώνει το δικαίωμα αυτό με τη νομοθεσία του. »
- 5 Κατά τη νομολογία των ιρλανδικών δικαστηρίων (High Court, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1986, και Supreme Court, απόφαση της 16ης Μαρτίου 1988, The Attorney Gernal at the relation of the Society for the Proteciton of Unborn Children Ireland Ltd κατά Open Door Counselling Ltd και Dublin Wellwoman Centre Ltd, 1988 Irish Reports 593), το άρθρο 40, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του Ιρλανδικού Συντάγματος απαγορεύει τη δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή βοήθειας στις εγκύους οι οποίες βρίσκονται στο έδαφος της Ιρλανδίας προκειμένου να ταξιδέψουν στην αλλοδαπή για να υποστούν διακοπή της κύησης υπό ιατρικό έλεγχο, οργανώνοντας τα ταξίδια τους ή παρέχοντας σ' αυτές πληροφορίες ως προς την ονομασία και την εγκατάσταση συγκεκριμένης ή συγκεκριμένων κλινικών όπου διενεργείται η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης και ως προς τον τρόπο επικοινωνίας με τις κλινικές αυτές.
- 6 Η SPUC, αιτούσα της κύριας δίκης, είναι εταιρία ιρλανδικού δικαίου η οποία έχει ιδίως ως σκοπό να εμποδίσει την αποποινικοποίηση της άμβλώσεως και την καταξίωση, την προάσπιση και την προαγωγή της ανθρώπινης ζωής από τη στιγμή της συλληψης. Οι Grogan κ.λπ., καθών της κύριας δίκης, ήταν, κατά το έτος 1989/1990, μέλη των προεδρείων φοιτητικών ενώσεων που εξέδιδαν δημοσιεύματα προοριζόμενα για τους φοιτητές. Τα δημοσιεύματα αυτά περιείχαν πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα πραγματοποίησεως, νομίμως, διακοπής της κύησης υπό ιατρικό έλεγχο στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και ως προς την ονομασία και την εγκατάσταση ορισμένων

κλινικών όπου πραγματοποιούνταν τέτοιες επεμβάσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο και τον τρόπο επικοινωνίας με τις εν λόγω κλινικές. Δεν αμφισβητείται ότι οι φοιτητικές ενώσεις δεν είχαν καμιά σχέση με τις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος κλινικές.

- 7 Τον Σεπτέμβριο 1989, η SPUC ζήτησε από τους καθόν της κύριας δίκης, υπό την ιδιότητά τους ως υπευθύνων των αντιστοιχών ενώσεών τους, να αναλάβουν την υποχρέωση να μη δημοσιεύσουν κατά το πανεπιστημιακό έτος 1989/1990 πληροφορίες όπας οι αναφερθείσες πιο πάνω. Επειδή δεν έλαβε απάντηση εκ μέρους των καθόν, η SPUC προσέφυγε ενώπιον του High Court ζητώντας από αυτό να αναγνωρίσει ότι η διάδοση τέτοιων πληροφοριών ήταν παράνομη και να εκδώσει διάταξη απαγορεύουσα τη δημοσίευση αυτή.
- 8 Με απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1989, το High Court αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προτού αποφανθεί επί της διατάξεως που ζήτησε η αιτούσα. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε έφεση ενώπιον του Supreme Court το οποίο, στις 19 Δεκεμβρίου 1989, εξέδωσε την αιτηθείσα διάταξη, αλλά δεν μεταρρύθμισε την απόφαση του High Court να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα. Εξάλλου, επετράπη σε κάθε διάδικο να υποβάλει αίτηση στο High Court προκειμένου να επιτύχει μεταρρύθμιση της αποφάσεως του Supreme Court υπό το φως της προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου.
- 9 Το High Court, θεωρώντας ότι, όπως είχε ήδη κρίνει με την απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1989, η διαφορά έθετε ζητήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - « 1) Υπάγεται στην έννοια “ υπηρεσίες ”, του άρθρου 60 της Συνθήκης, περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η δραστηριότητα που συνίσταται στην οργανωμένη διενέργεια αμβλώσεων ή στην υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης;
 - 2) Ελλείπει μέτρων προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών οι οποίες αφορούν τη δραστηριότητα που συνίσταται στην οργανωμένη διενέργεια αμβλώσεων ή στην υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης, μπορεί ένα κράτος μέλος να απαγορεύει τη διάδοση ειδικών πληροφοριών σχετικών με συγκεκρι-

μένη κλινική ή κλινικές σε άλλο κράτος μέλος στις οποίες διενεργούνται αμβλώσεις, με τη διεύθυνσή τους και τον τρόπο επικοινωνίας με αυτές;

3) Παρέχει το κοινοτικό δίκαιο σε άτομο που κατοικεί εντός του κράτους μέλους Α το δικαίωμα να δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένη κλινική ή κλινικές εντός του κράτους μέλους Β στις οποίες διενεργούνται αμβλώσεις, με τη διεύθυνσή τους και τον τρόπο επικοινωνίας με αυτές, όταν η διενέργεια αμβλώσεων απαγορεύεται μεν βάσει του Συντάγματος και της ποινικής νομοθεσίας του κράτους μέλους Α, αλλά είναι νόμιμη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στο κράτος μέλος Β; »

10 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

11 Με τις γραπτές της παρατηρήσεις, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η απάντηση στο ερώτημα αν η διάταξη περί παραπομπής είχε εκδοθεί στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας ή στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων δεν προκύπτει σαφώς.

12 Σχετικώς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 21ης Απριλίου 1988, 338/85, Pardini (Συλλογή 1988, σ. 2041, σκέψη 11), τα εθνικά δικαστήρια τότε μόνο μπορούν να υποβάλουν αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, προβλεπόμενη από το άρθρο 177 της Συνθήκης, όταν έχουν επιληφθεί υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας καλούνται να εκδώσουν απόφαση που θα λαμβάνει υπόψη την προδικαστική απόφαση. Αντιθέτως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εκδικάζει αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως όταν η δίκη ενώπιον του παραπέμποντος δικαστή έχει περατωθεί κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως.

13 Όσον αφορά την παρούσα διαδικασία, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το High Court προσέφυγε μεν στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, πλην όμως το Supreme Court ρητώς του επέτρεψε να μεταρρυθμίσει τη

ληφθείσα απόφαση περί ασφαλιστικών μέτρων υπό το φως της προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου. Αντιθέτως, σε περίπτωση που τα προδικαστικά ερωτήματα υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας, το High Court θα πρέπει να αποφανθεί επί της υποθέσεως αυτής εκδίδοντας απόφαση επί της ουσίας. Επομένως, και στις δύο περιπτώσεις, το παραπέμπον δικαστήριο καλείται να εκδώσει απόφαση δυνάμει να λάβει υπόψη την προδικαστική απόφαση. Κατά συνέπεια, το High Court δικαιούται, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, να υποβάλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, το οποίο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επ' αυτών.

- 14 Η SPUC ισχυρίστηκε ότι δεν ετίθετο ζήτημα κοινοτικού δικαίου στην παρούσα διαδικασία και ότι το Δικαστήριο έπρεπε να αρνηθεί να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα. Αφενός, οι καθόν της κύριας δίκης παρείχαν τις εν λόγω πληροφορίες εκτός οποιασδήποτε οικονομικής δραστηριότητας, πράγμα που αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης περί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών των οποίων ζητείται η ερμηνεία. Αφετέρου, δεδομένου ότι η δραστηριότητα πληροφόρησης πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου στην Ιρλανδία και δεν ενδιαφέρει κανένα άλλο κράτος μέλος, ήταν άσχετη προς τις εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης.
- 15 Σχετικώς, αρκεί η διαπίστωση ότι τα περιστατικά που επικαλέστηκε η SPUC αφορούν την ουσία των ερωτημάτων που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο. Συνεπώς, ακόμη και αν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για την απάντηση στα ερωτήματα αυτά, στερούνται λυσιτέλειας οσάκις το Δικαστήριο εκτιμά αν έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (βλ. απόφαση της 28ης Ιουνίου 1984, 180/83, Μοσερ, Συλλογή 1984, σ. 2539). Επομένως, επιβάλλεται η εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 16 Με το πρώτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να πληροίρηται αν η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κνήσεως, πραγματοποιούμενη σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους όπου εκτελείται, αποτελεί υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 17 Βάσει του πρώτου εδαφίου της εν λόγω διατάξεως, νοούνται ως υπηρεσίες κατά την έννοια της Συνθήκης οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται έναντι αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων. Το δεύτερο εδάφιο, στοιχείο δ, του ίδιου άρθρου 60 αναφέρει ρητώς ότι οι δραστηριότητες των ελευθέρων επαγγελμάτων περιλαμβάνονται στην έννοια των υπηρεσιών.

- 18 Πρέπει να σημειωθεί ότι η διακοπή της κύησης, όπως νομίμως πραγματοποιείται σε πολλά κράτη μέλη, αποτελεί ιατρική δραστηριότητα πραγματοποιούμενη κατά κανόνα έναντι αμοιβής και δυνάμενη να ασκείται στο πλαίσιο ασκήσεως ελευθερίου επαγγέλματος. Εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη με την απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 1984, 286/82 και 26/83, Luisi και Carbone (Συλλογή 1984, σ. 377, σκέψη 16), ότι οι ιατρικές δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 60 της Συνθήκης.
- 19 Η SPUC υποστηρίζει ωστόσο ότι η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υπηρεσία για τον λόγο ότι είναι άκρως ανήθικη και συνεπάγεται την αφαίρεση της ζωής τρίτου, δηλαδή του κυοφορουμένου τέκνου.
- 20 Όποια και αν είναι η αξία τέτοιων επιχειρημάτων από ηθική άποψη, πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν μπορούν να επηρεάσουν την απάντηση στο πρώτο υποβληθέν ερώτημα. Πράγματι, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να υποκαταστήσει με την κρίση του την κρίση του νομοθέτη των κρατών μελών όπου οι εν λόγω δραστηριότητες ασκούνται νομίμως.
- 21 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα που υπέβαλε το παραπέμπον δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης, η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους όπου αυτή διενεργείται, αποτελεί υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Επί του δευτέρου και τρίτου ερωτήματος

- 22 Λαμβάνοντας υπόψη τα περιστατικά της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να πληροφορηθεί αν το κοινοτικό δίκαιο εμποδίζει κράτος μέλος, στο οποίο απαγορεύεται η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης, να απαγορεύει σε φοιτητικές ενώσεις να διαδίδουν πληροφορίες σχετικές με την ονομασία και τον τόπο εγκαταστάσεως κλινικών άλλου κράτους μέλους, στο οποίο νομίμως διενεργείται η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας με τις κλινικές αυτές, όταν οι εν λόγω κλινικές ουδαμώς αποτελούν την πηγή διαδόσεως των πληροφοριών αυτών.

- 23 Έστω και αν τα ερωτήματα που υπέβαλε το παραλέμπον δικαστήριο αναφέρονται στο σύνολο του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να εξετάσει τις διατάξεις των άρθρων 59 επ. της Συνθήκης ΕΟΚ, τα οποία αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, καθώς και την επιχειρηματολογία ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα, που αναπτύχθηκε ευρύτατα με τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο.
- 24 Πρώτον, όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 59 της Συνθήκης, οι οποίες απαγορεύουν κάθε περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, από τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι η σχέση μεταξύ της δραστηριότητας των φοιτητικών ενώσεων, των οποίων οι Grogan κ. λπ. είναι οι εκπρόσωποι, και της υπό ιατρικό έλεγχο διακοπής της κηύσεως που πραγματοποιείται από κλινικές άλλου κράτους μέλους είναι πάρα πολύ χαλαρή ώστε η απαγόρευση διαδόσεως των πληροφοριών να μπορεί να θεωρηθεί ως απαγόρευση εμπίπτουσα στο άρθρο 59 της Συνθήκης.
- 25 Συγκεκριμένα, η κατάσταση, στην οποία οι φοιτητικές ενώσεις οι οποίες διαδίδουν τις πληροφορίες που αποτελούν το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν συνεργάζονται με τις κλινικές των οποίων δημοσιεύουν τις διευθύνσεις, διακρίνεται από την κατάσταση που έδωσε λαβή για την έκδοση της αποφάσεως της 7ης Μαρτίου 1990, C-362/88, GB-INNO-BM (Συλλογή 1990, σ. I-667), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η απαγόρευση της εμπορικής διαφημίσεως μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και, επομένως, έπρεπε να εξεταστεί υπό το πρίσμα των άρθρων 30, 31 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 26 Όμως, οι πληροφορίες στις οποίες αναφέρονται τα προδικαστικά ερωτήματα δεν διαδίδονται για λογαριασμό του επιχειρηματία που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος. Αντιθέτως, οι πληροφορίες αυτές συνιστούν εκδήλωση της ελευθερίας εκφράσεως και πληροφορήσεως, ανεξάρτητη της οικονομικής δραστηριότητας που ασκείται από τις κλινικές που είναι εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος.
- 27 Από αυτό έπεται ότι, εν πάση περιπτώσει, η απαγόρευση διαδόσεως πληροφοριών υπό συνθήκες όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περιορισμός που εμπίπτει στο άρθρο 59 της Συνθήκης.
- 28 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί το επίχειρημα των καθών της κύριας δίκης ότι η επίδικη απαγόρευση, καθόσον βασίζεται σε τροποποίηση του Συντάγματος εγκριθείσα το

1983, είναι αντίθετη προς τη διάταξη του άρθρου 62 της Συνθήκης ΕΟΚ, δυνάμει της οποίας τα κράτη μέλη δεν εισάγουν νέους περιορισμούς, όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, στην ελευθερία που έχει πράγματι επιτευχθεί κατά την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης.

- 29 Σχετικώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η διάταξη του άρθρου 62, η οποία έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα σε σχέση με τις διατάξεις του άρθρου 59, δεν μπορεί να απαγορεύει περιορισμούς που δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τελευταίου αυτού άρθρου.
- 30 Τρίτον, οι καθόν της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα και, κυρίως, η ελευθερία εκφράσεως και πληροφόρησης που αναγνωρίζεται ειδικότερα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αντιτίθενται σε απαγόρευση όπως αυτή που αναφέρεται στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 31 Σχετικώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, όπως προκύπτει κυρίως από την απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 42), όταν πρόκειται για εθνική κανονιστική ρύθμιση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο, εφόσον επιληφθεί προδικαστικώς σχετικής υποθέσεως, υποχρεούται να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να μπορέσει αυτό να κρίνει αν η ρύθμιση αυτή συμβιβάζεται με τα θεμελιώδη δικαιώματα, για τον σεβασμό των οποίων μεριμνά το Δικαστήριο, όπως αυτά προκύπτουν ειδικότερα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Αντιθέτως, το Δικαστήριο δεν έχει την αρμοδιότητα αυτή έναντι εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως η οποία δεν εντάσσεται στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου. Λαμβάνοντας υπόψη τα περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προηγούμενα συμπεράσματα σχετικά με το περιεχόμενο των διατάξεων των άρθρων 59 και 62 της Συνθήκης, προκύπτει ότι αυτό συμβαίνει στην περίπτωση της απαγορεύσεως που αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 32 Επομένως, στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος, στο οποίο η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κύησης δεν επιτρέπεται, να απαγορεύει σε φοιτητικές ενώσεις να διαδίδουν πληροφορίες σχετικές με την ονομασία και την εγκατάσταση κλινικών άλλου κράτους όπου νομίμως διενεργείται εκουσία διακοπή της κύησης, καθώς και ως προς τα μέσα επικοινωνίας με τις κλινικές αυτές, όταν οι εν λόγω κλινικές ουδαμώς αποτελούν την πηγή διαδόσεως των πληροφοριών αυτών.

Επί των δικαστικών εξόδων

Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιρλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης έχει τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται ν' αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το High Court, Dublin, με Διάταξη της 5ης Μαρτίου 1990, αποφαινεται:

- 1) Η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κήσεως, η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους όπου αυτή διενεργείται, αποτελεί υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 60 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 2) Το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος, στο οποίο η υπό ιατρικό έλεγχο διακοπή της κήσεως δεν επιτρέπεται, να απαγορεύει σε φοιτητικές ενώσεις να διαδίδουν πληροφορίες σχετικές με την ονομασία και την εγκατάσταση κλινικών άλλου κράτους μέλους όπου νομίμως διενεργείται εκουσία διακοπή της κήσεως, καθώς και ως προς τα μέσα επικοινωνίας με τις κλινικές αυτές, όταν οι εν λόγω κλινικές ουδαμώς αποτελούν την πηγή διαδόσεως των πληροφοριών αυτών.

Due	Mancini	O'Higgins	Moitinho de Almeida	
	Rodríguez Iglesias	Díez de Velasco	Slynn	Κακούρης
Joliet	Schockweiler	Grévisse	Zuleeg	Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Οκτωβρίου 1991.

Ο Γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος
O. Due